

Marek Ciara
(Warszawa)

MATERIAŁY JOACHIMA LELEWELA

(1786-1861)

(16)

Joachim Lelewel urodził się 21 marca 1786 r. w Warszawie. Był synem Karola Maurycego, prawnika, kapitana w regimencie gwardii pieszej koronnej, kasjera generalnego w Komisji Edukacji Narodowej i Ewy z Szeluttów.

Kształcił się w szkole pijarów (1801-1804), studiował na Uniwersytecie Wileńskim (1804-1808). Po ukończeniu studiów pracował przez dwa lata jako nauczyciel w gimnazjum w Krzemieńcu. W 1811 r. był zatrudniony w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych. Dyplom doktora filozofii uzyskał zaocznie w Akademii Krakowskiej w 1820 r.

W latach 1815-1818 jako zastępca profesora wykładał historię na Uniwersytecie Wileńskim. W 1818 r. podjął pracę bibliotekarza w Publicznej Bibliotece Uniwersytetu Warszawskiego i wykładał bibliografię na Uniwersytecie Warszawskim. W tymże roku został przyjęty do Towarzystwa Warszawskiego Przyjaciół Nauk. W latach 1821-1824 był profesorem historii na Uniwersytecie Wileńskim, gdzie wykładał historię powszechną, historię historiografii i metodologię historii. W wyniku śledztwa władz rosyjskich usunięty z uniwersytetu, z powodu „szkodliwego wpływu” na młodzież. Od 1824 r. mieszkał w Warszawie utrzymując się z honorariów autorskich.

W 1828 roku został posłem na sejm, w czasie powstania listopadowego wchodził w skład Rządu Narodowego. Po upadku powstania na emigracji w Paryżu (1831-1833), następnie od 1833 r. w Brukseli. We Francji i Belgii był działaczem organizacji emigrantów, m. in. Komitetu Narodowego Polskiego i Zjednoczenia Emigracji Polskiej. Po 1848 roku wycofał się z czynnego udziału w pracach emigracji.

Był autorem prac z historii Polski i historii powszechnej. Był też jednym z twórców nauk pomocniczych historii, znawcą i autorem prac z dziedziny numizmatyki.

Rodziny nie założył. Zmarł 29 maja 1861 r. w Paryżu. Pochowany został na cmentarzu Montmartre.

Materiały Joachima Lelewela zostały zakupione w 1959 roku w antykwariacie w Warszawie (księga nabytków 237). W 2023 r. Marek Ciara uporządkował spuściznę i opracował inwentarz. Objętość zespołu to 0, 10 m. b. Materiały spuścizny składają się z 1 jednostki. Jest to oprawny tekst wykładu Joachima Lelewela z historii powszechnej w roku akademickim 1822/1823 w Uniwersytecie w Wilnie napisany przez nieznanego studenta.

W PAN Archiwum w Warszawie spuściznie nadano sygnaturę 16. W wyszukiwarce <https://szukajwarchiwach.pl> zespół ma numer 302/ 476 /0. Inwentarz liczy 1 jednostkę.

Źródła i bibliografia

1. *Materiały Joachima Lelewela*, Polska Akademia Nauk Archiwum w Warszawie, sygn.16
2. Kieniewicz S., *Lelewel Joachim*, [w:] *Polski Słownik Biograficzny*, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk 1972, tom XVII, s. 21-25
3. Wierzbicka M., *Lelewel Joachim*, [w:] *Wielka Encyklopedia PWN*, Warszawa 2003, tom 15, s. 438-439

1. *Historia powszechna R. 1822. D. 22 września w Wilnie. Dawana przez Joachima Lelewela*
Tekst wykładu napisany przez nieznanego słuchacza
1822/1823 rkp., opr., k. 295